

**INTERNATIONAL CONGRESS OF MANAGEMENT
ECONOMY AND POLICY PROCEEDINGS**

VOLUME IV

November 26-27, 2016 / Istanbul-Turkey

**ULUSLARARASI YÖNETİM, EKONOMİ VE
POLİTİKA KONGRESİ
BİLDİRİLER KİTABI**

CİLT 4

26-27 Kasım 2016 / İstanbul-Türkiye

**INTERNATIONAL CONGRESS OF MANAGEMENT ECONOMY AND POLICY
PROCEEDINGS**

November 26-27, 2016 / Istanbul-Turkey

Editors:

Seyfettin ERDOĞAN
Durmuş Çağrı YILDIRIM
Ayfer GEDİKLİ

Assistant Editors:

Mustafa Uğur MİRASEDOĞLU
Tuba KANTARCI
Selen ÇOLTU
Buket KIRCI
İnay GÜRİSOY

Printed by Umuttepe Yayınları, Kocaeli, Turkey.

Publishing Year: November, 2016

Language: Turkish and English

ALL RIGHTS RESERVED

**ULUSLARARASI YÖNETİM, EKONOMİ VE POLİTİKA KONGRESİ
BİLDİRİLER KİTABI**

26-27 Kasım 2016 / İstanbul-Türkiye

Editörler:

Seyfettin ERDOĞAN
Durmuş Çağrı YILDIRIM
Ayfer GEDİKLİ

Editör Yardımcıları

Mustafa Uğur MİRASEDOĞLU
Tuba KANTARCI
Selen ÇOLTU
Buket KIRCI
İnay GÜRİSOY

Basım: Umuttepe Yayınları, Kocaeli, Türkiye.

Yayın Yılı: Kasım, 2016

Dili: Türkçe ve İngilizce

Makalelerin her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.

icomep.com

info@icomep.com / iconmep@gmail.com

ISBN: 978-605-5100-85-8

BU KİTABIN TÜM HAKLARI SAKLIDIR

BİLİM KURULU

ADI-SOYADI	GÖREVLİ OLDUĞU KURUM	ADI-SOYADI	GÖREVLİ OLDUĞU KURUM
Prof. Dr. Seyfettin Erdoğan	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Prof. Dr. Ahmet İncekara	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz	İstanbul Üniversitesi (Rektör Yrd)	Prof. Dr. Abdülmecit Türüt	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Özdemir	Bandırma Üniversitesi (Rektör)	Prof. Dr. David Weir	Northumbria University / Cambridge Scholars
Prof. Dr. Selahattin Dibooglu	University of Missouri–St. Louis	Doç. Dr. Hüseyin ALTAY	Mustafa Kemal Üniversitesi
Osman Saraç	Borsa İstanbul Genel Müdürü	Doç. Dr. Zafer Kanberoğlu	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mikail Erol	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Doç. Dr. Vedat Cengiz	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup Bulut	Hatay Üniversitesi	Doç. Dr. Tolga Ulusoy	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Paksoy	Kilis Üniversitesi	Doç. Dr. Şevket Alper Koç	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. M. Hüseyin Bilgin	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Şahap Kavcıoğlu	Bayburt Milletvekili
Prof. Dr. Hamza Ateş	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Sibel Aykın	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Anne Winkler	University of Missouri–St. Louis	Doç. Dr. Selman Yılmaz	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. David Rose	University of Missouri–St. Louis	Doç. Dr. Rengin Ak	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Doğan Uysal	Celal Bayar Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Durgun	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Murat Pıçak	Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Nohutçu	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Mahmut Bilen	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Adem Korkmaz (Rektör)	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Doç. Dr. İdris Demir	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Zekai Özdemir	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. İbrahim Turhan	İzmir Milletvekili
Prof. Dr. Tuncay Yılmaz	Sakarya Üniversitesi	Doç. Dr. Hasan Gül	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Tuncay Güloğlu	Yalova Üniversitesi	Doç. Dr. Haluk Zülfikar	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Targan Ünal	Okan Üniversitesi	Doç. Dr. Hakan Kahyaoğlu	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Şaban Kayhan	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Doç. Dr. Gülçin Tapşın	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Soner Çelikkol	Kocaeli Üniversitesi	Doç. Dr. Emrah İsmail Çevik	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Sami Karacan	Kocaeli Üniversitesi	Doç. Dr. Emel İslamoğlu	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Öztürk	Namık Kemal Üniversitesi	Doç. Dr. Elif Hobikoğlu	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Rasim Yılmaz	Namık Kemal Üniversitesi	Doç. Dr. D. Çağrı Yıldırım	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan Sarı	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Doç. Dr. Bahar B. Doğan	Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Altuğ	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Ayfer Gedikli	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Nuray Altuğ	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Ali Arı	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Nilgün Çil Yavuz	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Kenan Aydın	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Aykaç	Kırklareli Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. İshak Torun	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Murat Yülek	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Doç. Dr. İlhan Eroğlu	Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Prof. Dr. Muhsin Kar	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Doç. Dr. İbrahim Subaşı	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin Kaplan	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Hatice Karahan	Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Melike Bildirici	Yıldız Teknik Üniversitesi	Doç. Dr. Hakan Kahyaoglu	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Yüce	Uludağ Üniversitesi (Dekan)	Doç. Dr. Burcu Özcan	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Duman	Artvin Çoruh Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan	Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Bulut	Sabahattin Zaim Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. Yücel Ayriçay	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Barca	Sosyal Bilimler Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. Özlen Hiç	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Kerem Alkin	Nişantaşı Üniversitesi	Doç. Dr. Aysen Hiç Gencer	İstanbul Aydın Üniversitesi
Prof. Dr. Kenan Dağcı	Yalova Üniversitesi	Doç. Dr. Yunus Yoldaş	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Kahraman Çatı	Düzce Üniversitesi	Doç. Dr. Cüneyt Kılıç	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. İlyas Doğan	Gazi Üniversitesi	Doç. Dr. Levent Çinko	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Güran Yumuşak	Sabahattin Zaim Üniversitesi (Dekan)	Doç. Dr. Başak Tanınmış Yücememiş	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice Neşe Erim	Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Ferda Yerdelen Tatoğlu	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan Vergil	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Selami Özcan	Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk Alkan	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Abdulvahap Baydaş	Bingöl Üniversitesi
Prof. Dr. Habip Yıldız	Sakarya Üniversitesi	Dr. Ayşegül Durukan	Nişantaşı Üniversitesi
Prof. Dr. Gülden Ülgen	İstanbul Üniversitesi	Abdurrahman Dilipak	Araştırmacı – Yazar
Prof. Dr. Feridun Yılmaz	Uludağ Üniversitesi	Kemal Öztürk	Araştırmacı-Yazar
Prof. Dr. Faik Budak	Kocaeli Üniversitesi	Ersoy Dede	Araştırmacı – Yazar
Prof. Dr. Erişah Arıcan	Marmara Üniversitesi	Dr. Barış Alparslan	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal Tanas Karagöl	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Dr. Mehmet Naci Efe	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal Demirhan	Osmangazi Üniversitesi	Dr. Berna Ak Bingül	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmoud Sabra	Al Azhar University, Filistin	Dr. Kaushik Chattopadhyay	Prof. S.N.H. College, University of Kalyani
Prof. Dr. Ensar Nişancı	Namık Kemal Üniversitesi	Dr. Yıldız Aksoy	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
Prof. Dr. Emin Ertürk	Uludağ Üniversitesi	Dr. Murat Tümay	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Elif Çepni	Bahçeşehir Üniversitesi	Dr. İsmail Cem Ay	Gelişim Üniversitesi
Prof. Dr. Coşkun Can Aktan	Dokuz Eylül Üniversitesi	Dr. Veli Sırım	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Cevat Gerni	Doğuş Üniversitesi	Dr. Niyazi Gümüş	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Jean-Pierre Allegret	Paris Ouest Nanterre, Fransa	Dr. Korhan Arun	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent Güloğlu	İstanbul Teknik Üniversitesi	Dr. Cengiz Ceylan	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent Aybar	Southern New Hampshire University-USA	Dr. Aslihan Nakiboğlu	Niğde Üniversitesi
Prof. Dr. Bogna K. Jozwiak	University of Lodz-Poland	Dr. Ahu Ergen	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Buğra	Boğaziçi Üniversitesi	Dr. Ömer Esen	Muş Alpaslan Üniversitesi

Prof. Dr. Olexandr Pidchosa	Taras Shevchenko University, Ukrayna	Dr. Abdilahi Ali	Aberystwyth University / İngiltere
Prof. Dr. Sudi Apak	Esenyurt Üniversitesi	Dr. Malik Babar Hussain	University of Sargodha / Pakistan
Prof. Dr. Ali Kutan	Southern Illinois University	Dr. Zeeshan Atiq	University of Karachi / Pakistan
Prof. Dr. Aysun Fıçıcı	Southern New Hampshire University-USA	Dr. Büşra Karataşer	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Kemal Gürbüz	Balıkesir Üniversitesi	Dr. Sema Yılmaz Genç	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Konstantin Tsvetkov	University of Agribusiness and Rural Development	Dr. Yener Coşkun	Semaye Piyasası Kurumu Başuzman
Prof. Dr. Nazıf M. Shahrani	Indiana University	Dr. Daniel Kapp	European Central Bank
Prof. Dr. Aysıt Tansel	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Dr. Zişan Kılıçkan	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Max Gillman	University of Missouri–St. Louis		
Prof. Dr. Ali Çelikyay	Osman Gazi Üniversitesi		

YDS ACADEMY YABANCI DİL OKULLARI

2005 yılında kurulan YDS Academy Yabancı Dil Okullarımızda her yaş grubuna, teknolojik sınıflarda, uluslararası sertifikalara sahip öğretmenlerle dil eğitimi vermekteyiz. Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin yanı sıra yetişkin öğrencilere de çok çeşitli amaçlara yönelik eğitimler sunmaktayız. Genel amaçlı yabancı dil programlarımızın dışında ulusal ve uluslararası dil sınavlarına hazırlık eğitimlerimiz, iş dünyasına yönelik sunduğumuz çözümler, dijital eğitim modellerimiz, yurtdışı eğitim hizmetlerimiz ve yabancı dil eğitiminin tüm alanlarını kapsamaktadır. YDS Academy olarak birinci önceliğimiz kaliteli eğitimi herkes için erişilebilir kılmaktır. Oluşturduğumuz kalite modelimiz doğrultusunda sunduğumuz yabancı dil eğitim hizmetlerimizi bu tanıtım metnimizde sizlerle paylaşacağız.

KALİTE

YDS Academy yabancı dil okulları olarak benimsediğimiz en önemli prensip olan “Sürdürülebilir Kalite” ilkemiz doğrultusunda yılmadan çalışmaya devam ediyoruz. Bize göre kaliteli eğitim lüks değil, bir haktır. Amacımız; öğrencilerden velilerine kurumsal firma çalışanlarından yöneticilerine kadar tüm paydaşlarımıza sürdürülebilir kaliteli hizmetleri en uygun ücretlerle sunmaktır.

Kaliteye verdiğimiz önem neticesinde kurumlarımız 2010 yılında **Oxford Quality** kalite belgesini almış, ardından da 2013 yılında İsviçre’nin Cenevre kentinde düzenlenen kalite kongresinde Altın Kategori’de uluslararası **ERA Kalite Ödülü**’nü almaya hak kazanmıştır. Kalite odaklı çalışılan uzun yılların getirdiği deneyimle, sunduğumuz tüm hizmetlerde kaliteli bir eğitim almanın güvencesi olan “**YDS Quality Codes**” sistemini geliştirdik. Bu sistem eğitimimizin başından sonuna kadar tüm aşamalarında size eşlik edecek, hedefinize ulaşma yolunda herhangi bir problemle karşılaşmanızı önleyecektir.

YDS QUALITY CODES – TOTAL QUALITY CONCEPT IN YDS ACADEMY

CTD - CONTINUING TEACHER DEVELOPMENT

Kurumlarımızdaki tüm öğretmenlerimizin mesleki yeterliliklerini daima üst seviyede tutabilmeleri için gerek dil merkezlerimizde, gerek ülkemizin güzide mekânlarında, gerekse yurtdışında düzenlediğimiz ulusal ve uluslararası nitelikteki eğitim ve kişisel gelişim programlarıdır.

SCS – STUDENT COUNSELLING SYSTEM

YDS Academy hizmet birimlerinde başta sınav programlarına devam eden öğrenciler olmak üzere tüm öğrencilere ilgili konu hakkında birebir ya da toplu olarak rehberlik ve bilgilendirme hizmetinin sunulmasıdır.

DLS – DIGITAL LEARNING SOLUTIONS

Tüm eğitimlerimizde öğrencilerin çok daha fazla çalışma ve tekrar yapmalarını sağlayacak, kapsamlı ve profesyonel sistemlere dayanan dijital eğitim destek hizmetleridir.

BRP – BEGINING-OF-TERM RECOVERY PROGRAM

Yeni bir kursun başında, çeşitli sebeplerle bir önceki dönem içinde devamsızlık yapmış olan veya mevcut bilgilerini pekiştirmek isteyen öğrenciler için tamamladıkları kursun son ünitelerini tekrar edecekleri sınıf çalışmalarıdır.

DTS – DEVELOPMENT TRACKING SYSTEM

Genel İngilizce, ilköğretim ve lise programlarında her üniteye bir, üç üniteye bir ve altı üniteye bir uygulanan sınavlar ve sınıf içi gözlem yoluyla sınıf öğretmeni ve akademik koordinatör tarafından öğrencinin gelişiminin takip altında tutulması sistemidir. Sınav gruplarında bu takip, düzenli olarak yapılan deneme sınavlarıyla sağlanmaktadır.

P2P – PEER TO PEER

Mazereti nedeniyle devamsızlık yapmak zorunda kalan, belirli konularda eksikliği olduğunu düşünen veya sınıf öğretmenin takibi sonucu eksiklikleri olduğu belirlenen öğrencilere yönelik öğretmen eşliğinde yapılan bire bir derslerdir.

UBS – UNIT BASED SUPPORT

Ders harici günlerde bir hafta önce işlenen ünitenin tekrarının yapıldığı, çok sayıda örnek ile daha fazla dil egzersizi yapma imkânının sunulduğu çalışmalardır.

SSB – SUCCESS AT SCHOOL PROGRAM

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerimizin aldıkları yabancı dil eğitiminin yanında ücretsiz olarak katılabilecekleri, okullardaki müfredatı baz alarak okul başarısını arttırmayı amaçlayan, haftalık olarak düzenlenen ek çalışmalardır.

ATS – ABSENTEESIM TRACKING SYSTEM

Kursiyerlerin devamlılığını maksimum seviyede tutmak amacı ile bizzat sınıf öğretmeni ve eğitim danışmanı tarafından takip edilerek öğrencinin programdan geri kalmasının engellenmesi ve gerekli tedbirlerin alınmasıdır.

SCA – SPEAKING CLUB ACTIVITIES

Yabancı öğretmenler tarafında yürütülen, konuları önceden belirlenmiş haftalık konuşma çalışmalarıdır. Seviyelere göre ayrı ayrı yapılan bu çalışmalarda öğrencilerin dil kullanımı açısından gerçekçi ortamlar ve konular bulması amaçlanmaktadır.

ABS – ACTIVE BOOKWORM SYSTEM

YDS Bookworm üyeliği ile kurumlarda bulunan zengin içerikli ve seviyelendirilmiş kütüphanelerden okuma kitaplarının eğitimci denetiminde tamamen ücretsiz olarak öğrencilere kullandırılmasıdır.

ARS – ACCENT REDUCTION SYSTEM

Dilin aktif kullanımı için gerçekleştirilen konuşma derslerinde yabancı ve Türk öğretmenler tarafından uygulanan doğru sesletim çalışmalarıdır.

ISI – INTERACTIVE SPOKEN INTERACTION

Yabancı öğretmenler tarafından yürütülen, 5'er dakikalık karşılıklı diyaloglardan oluşan, tüm Genel İngilizce ve Teen Plus öğrencilerinin katılmasının zorunlu olduğu, konuşma konusunda öğrencilerin gelişiminin kurum tarafından takip edilmesini ve onlara dönüt verilmesini sağlayan etkileşimli bir uygulamadır.

SRP – STUDENT REVIVAL PROGRAM

Dur ve kontrol et sınavları ve ilerleme sınavları sonuçlarının akademik kurul tarafından değerlendirilmesi sonucunda öğrencinin arzulanan gelişim düzeyine ulaşmadığı tespit edildiğinde derhal bir öğretmen eşliğinde yoğun bir çalışma programına alınmasıdır.

ERP – END-OF-TERM-RECOVERY PROGRAM

Yeni tamamlanan bir kursun sonunda, çeşitli sebeplerle dönem içinde devamsızlık yapmış olan veya mevcut bilgilerini pekiştirmek isteyen öğrenciler için henüz tamamlamadıkları kursun son ünitelerini tekrar edecekleri sınıf çalışmalarıdır.

GENEL İNGİLİZCE PROGRAMLARI

Genel İngilizce programlarımızda Avrupa dilleri öğretimi olarak ortak çerçeve programına (CEFR) uyumlu 6 seviyeli (A1-A2-B1-B2-C1-C2) dil eğitimi uygulanmaktadır. Kursiyerlere öncelikle seviye belirleme testi uygulanarak hangi düzeyde oldukları tespit edilmektedir. Bu işlemin ardından kursiyerler, karşılıklı olarak kararlaştırılan seansa yönlendirilmektedir.

Eğitim dilin tüm yönlerini geliştirmeye odaklı olup konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerinin birbirini tamamlayıcı şekilde öğretilmesini amaçlamaktadır. Özellikle “iletişim dili” olarak İngilizcenin öğretimi hedeflendiğinden, konuşma becerisinin geliştirilmesine ekstra önem verilmektedir.

Her bir seviyede 96-120 ders saati olarak verilen eğitim sürecinde Oxford University Press ürünleri olan kitaplar ve eğitim materyalleri kullanılmaktadır ve tamamı ücretsiz olarak öğrencilerimize hediye edilmektedir. Bu materyaller, öğrenci ders kitabı (student's book), çalışma kitabı (workbook), bilgisayar destekli alıştırmaya CD'si (iChecker) ve YDS Academy tarafından özel olarak hazırlanan interaktif İngilizce eğitim kaynakları DVD'si gibi çok sayıda unsur içerilmektedir.

Kursiyerlerin durumlarını gözlemek, onlara doğru dönütler vererek eğitimlerinden en fazla kazanımı elde etmelerini sağlamak amacıyla çeşitli ölçme-değerlendirme yöntemleri uygulanmaktadır. Her ünite sonunda bireysel değerlendirme amaçlı ünite kazanım testleri, her dört ünite de bir ara kontrol testleri ve her altı ünite de bir kur testleri uygulanmaktadır. Elde edilen sonuçlar gerek öğrencinin öz değerlendirmede bulunmasını sağlamakta, gerekse öğretmen ve eğitim danışmanına öğrenciyi doğru yönlendirmekte kullanabilecekleri değerli bilgiler sunmaktadır.

Genel İngilizce programlarımızda öğrencilerimizin ücretsiz olarak katılabilecekleri “YDS Quality Codes” dâhilinde bulunan çok sayıda ek hizmet sunulmaktadır. Öğrencilerimizin 1 seviyelik eğitimleri boyunca yaklaşık 64-68 ders saati ek hizmetlerden yararlanmaları mümkün olmaktadır.

YDS HAZIRLIK PROGRAMLARI

Yüksek lisans, doktora, yardımcı doçentlik ve doçentlik başvurularında, görevde yükselme ve yurtdışı göreve seçilmede, dil tazminatına hak kazanmada, TUS ve DUS sınavlarında, çok sayıda KPSS puan türünün hesaplanmasında, diploma

denkliğinde ve turist rehberliği kokart uygulamasında tek ortak şart adayların geçerli bir YDS puanlarının olmasıdır. Oldukça geniş bir kitleyi ilgilendiren YDS'ye YDS Academy'de hazırlanılır!

YDS hazırlık programlarımızda öğrencilere İngilizcenin tüm yönlerini ve inceliklerini öğretmeye çalışarak onların çok değerli zamanlarını çalmayız. Çünkü sınavın kendisi İngilizcenin derinliklerini ölçmemektedir. Sadece sınav odaklı olan bu programlarımızda sınava ihtiyaç duyulduğu kadariyle dil bilgisi, kelime dağarcığı, soru çözüm teknikleri ve sınav stratejileri çalışmaları yapılmaktadır.

YDS Publishing tarafından kurumlarımıza özel olarak hazırlanan eğitim setlerimizi ülke genelinde eşine rastlanmayacak zenginliktedir. Başarı için gereken tüm unsurları barındıran setlerimizdeki unsurlar akademik takvimimiz doğrultusunda öğrencilere ücretsiz olarak sunulmaktadır. Düzenli olarak birebir YDS formatında deneme sınavları uygulanmakta ve detaylı sonuç raporlarıyla öğrencilere dönütler verilmektedir. Ayrıca destekleyici online sistemlerimizle de öğrencilerimize ayrıcalıklı bir eğitim süreci garanti edilmektedir.

Sınava hazırlık konusunda son derece deneyimli öğretmenlerden oluşan YDS hazırlık zümrelerimiz, ÖSYM'nin tüm yabancı dil sınavlarını yakından takip etmektedir. Yayın ekibiyle sürekli iletişim içinde olmaları sayesinde, sınavda ortaya çıkan yeniliklere yönelik hızla müfredat güncellemesi yapılmakta ve öğrencilerin daima gerçek sınav formatına göre hazırlanması sağlanmaktadır.

TEEN + GRUPLARI

Lise 9, 10 ve 11. Sınıf öğrencilerinden oluşan bu gruplarda öğrenciler seviye belirleme testine göre ayrılarak bir okul sezonu boyunca eğitim alırlar. Bu programlardaki asıl amaç "iletişim dili" olarak İngilizceyi sevdirecek öğretmek, aynı zamanda okuldaki İngilizce derslerinde de başarıyı arttırmaktır. Hafta içi okul sonrasındaki saatlerde veya hafta sonu çok çeşitli seanslarda eğitim gören öğrenciler ayrıca farklı günlerde ücretsiz olarak sunulan ek hizmetlerden de sınırsız şekilde yararlanabilmektedir. Hem yabancı öğretmenlerle yürütülen konuşma kulüpleri hem de okul müfredatlarına yönelik atölye çalışmaları, öğrencilerin en yüksek verimi almaları için uzman öğretmenlerimizce yürütülmektedir.

KIDS GRUPLARI

Okul öncesinden 8. sınıfa kadar tüm öğrencilere yönelik hazırlanan programlarımız, yabancı dilin en doğal haliyle öğrenilmesini sağlayan eğitim modellerini temel almaktadır. Dil öğreniminin en kolay ve kalıcı olduğu çocuğunun hayatındaki bu çok değerli dönemde ona kaliteli bir eğitim sunmak başlıca amacımızdır. Oxford Üniversitesi ile işbirliği içinde oluşturulan müfredatımız, düzenli olarak uluslararası sertifika eğitimlerine katılan deneyimli ve dinamik öğretmenlerimiz tarafından uygulanmaktadır.

Akademik yıl boyunca (Eylül – Haziran) süren Kids programlarımızda önceliğimiz öğrencilerimize İngilizceyi iletişim odaklı olarak öğretmektir. Oxford University Press eğitim materyallerinin kullanıldığı bu sınıflarımızda öğrencilerin tüm duyularına hitap eden eğitim araç-gereçlerinden yararlanılmaktadır. İngilizcenin kullanıldığı gerçek ortamları ve kişileri simüle etmek için tüm sınıflarımızda eğitimin bir bölümünü yabancı öğretmenlerimiz gerçekleştirmektedir. Okuldaki İngilizce derslerinde de başarıyı arttırmak amacıyla her hafta çeşitli seanslar halinde, öğrencilerimizin ücretsiz olarak katılabilecekleri ek çalışmalar yapılmaktadır.

Yaz döneminde (Haziran – Ağustos) Kids programlarımız çok daha farklı bir sistemle sunulmaktadır. Tatil algısından uzaklaşmadan öğrencilerin İngilizce eğitimlerine devam etmelerini sağlayan bu programlarımız çok çeşitli aktivitelerle desteklenmektedir. Aqua park, yüzme, ebru, heykel, resim, seramik, masa tenisi, satranç, piknik, kâğıt katlama, eğlenceli matematik, akıl oyunları vb. çok sayıda aktivite sayesinde öğrencilerin hem eğlenmesi sağlanmakta hem de kişisel gelişimlerine büyük katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin severek yapacakları bu aktivitelerle asıl amaç olan İngilizce eğitiminin kesintisiz devamı temin edilmektedir.

KURUMSAL EĞİTİMLER

YDS Academy Yabancı Dil Okulları olarak kurumsal yabancı dil eğitim programları da düzenlemekteyiz. Bu programlarda Oxford University Press tarafından hazırlanmış özel amaçlı eğitim setleri ve eğitim verilen sektöre özel modüler iş İngilizcesi kitapları ile dersler yürütülmektedir.

Bu eğitimlere katılan kursiyerler, kendi mesleklerinde ya da iş alanlarında yabancı dilde ihtiyaç duydukları yazışma, görüşme, tanıtım, toplantı ve sunumlar sırasında gereken yabancı dil bilgisine yönelik eğitim almaktadırlar.

Bu eğitimler dil okullarımız bünyesinde verilebildiği gibi, talep edilmesi halinde, eğitimi alan kurumun bünyesinde de sunulabilmektedir.

Ayrıca, kursiyerlerin devam-devamsızlık durumları, yazılı- sözlü sınav sonuçları ve gelişimleri kurum yetkililerine raporlanmaktadır.

YURT DIŞI EĞİTİM

YDS Abroad, YDS Academy öğrencileri ve Türkiye'nin dört bir yanından katılımcılarla grup yaz okulları, bireysel dil okulları, teacher training programlarını gerçekleştirerek, yabancı dil eğitimini dilin konuşulduğu ülkede almak isteyen öğrencilere istekleri, zamanları ve bütçeleri doğrultusunda en verimli olacak programları belirlemede danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

YDS Abroad, 12-17 yaş aralıındaki öğrencilerin katılımlarıyla oluşan gruplara yönelik İngiltere, Amerika, Kanada, Malta, Almanya, İspanya ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinde her yıl kış s0mestr ve yaz tatilleri dönemlerinde grup eğitimleri programları gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerimize, onunla birlikte giden tecrübeli, dile hâkim ve çözüm odaklı grup liderlerimiz eşlik etmektedir. Bu programlarımız öğrencilere yeni bakış açıları kazandırıp ufuklarını geliştirirken, iletişim için yabancı dilin ne kadar gerekli olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

16 yaş ve üzeri yetişkin katılımcılar için, öğrencinin ihtiyacına yönelik, 2 haftadan 52 haftaya kadar, hedefleri doğrultusunda; genel İngilizce (Almanca, İspanyolca vb.) sınav hazırlıkları kursları (IELTS, TOEFL, TOEIC, FCE, CAE vb.), sertifika programları, iş İngilizcesi, University Pathway programları gibi çok geniş bir yelpazede hizmetlerimiz bulunmaktadır. Eğitimin yanı sıra aile yanında veya öğrenci evi/yurt konaklamaları gibi diğer ihtiyaçlar konusunda da destek olunarak öğrencilere en yararlı olacak dil eğitimi için bir paket program hazırlanır.

İngilizce öğretmenlerine yönelik Teacher Training programları ise, kendini ve bilgilerini yenilemek isteyen öğretmenler için "Professional Development" ve "Creative Methodology" programları veya CELTA/DELTA gibi programlara katılarak yurt dışında da öğretmenlik yapma imkânı sunan sertifika programları için gerekli yönlendirmeleri ve danışmanlığı yapar.

Yurt dışında alınacak eğitimin hedefleri belirlenirken verilen tavsiyeler dışında, öğrencinin yurt dışına çıkmadan vize danışmanlığı ve vize başvurusu, uygun fiyatlı uçak bileti alımı, program süresince yaşabilecekleri havaalanı, pasaport kontrol, kültür şoku gibi konularda bilgilendirme, yurtdışında bulunduğu sürece 7/24 ulaşabilecekleri ve problemlerinin çözümünün sağlanacağı bir danışmanlık hizmeti de verilmektedir.

YAZ KAMPLARI

Efsanevi Kaz Dağları'nın Ege Denizi ile buluştuğu doğa harikası Ören'de YDS Academy güvencesiyle düzenlenen ulusal İngilizce yaz kamplarıdır. Kamp programlarında ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri için özenle hazırlanmış aktiviteler, yabancı öğretmenler eşliğinde interaktif İngilizce dersler ve doğa gezileri bulunmaktadır.

Sabah kahvaltısı, öğle ve akşam yemeklerinin doğal ve organik olarak sunulduğu kamp otelinde, konaklama, güvenlik ve sağlık hizmetleri günün 24 saati sunulmaktadır.

BTCE – THE BRITISH TEST CENTRE FOR ENGLISH

İngiltere merkezli BTCE, uluslararası geçerliliği olan İngilizce yeterlilik sınavları üretmekte, uygulamakta ve değerlendirmektedir. Pek çok ülkede faaliyette bulunan BTCE'nin Türkiye'deki tüm operasyonları, yapılan anlaşma ile YDS Academy tarafından yürütülmektedir.

BTCE'nin portföyünde 4 farklı sınav ve bir de Avrupa Konseyi onaylı Avrupa Dil Portfolyosu bulunmaktadır. Sınavları arasından özellikle MSE (Multiple Skills Exam in English) ülkemiz de dâhil dünya genelinde çok sayıda üniversite tarafından tanınan bir sınavdır. Bu sınavın ÖSYM denkliği için çalışmalar sürmekte olup, yakın gelecekte YDS'ye eşdeğer sınavlar arasında yerini alacağı beklenmektedir.

Avrupa genelinde yabancı dil eğitiminde standartlar oluşturmak ve öğrenen kişilere bir yol haritası sunmak amacıyla hazırlanmış olan dil portfolyosu, BTCE'nin AB onaylı modeli ve online sistemi ile bir üst boyuta taşınmaktadır.

Online dil portfolyosu; eğitim kurumlarına yön verici ve düzenleyici bir sistem sağlamakta, öğrencilerinin gelişmelerini takip edebilmenin yanı sıra öğretmenleri tarafından portfolyolarının onaylanması imkânını da vermektedir.

Ayrıca kullanıcılar yaşamları boyunca yabancı dil ile ilgili tecrübe ettikleri tüm gelişmeleri, aldıkları eğitimleri, sertifikaları vb. sisteme kaydedebilmekte, mevcut durumlarını yansıtan Uluslararası BTCE Language Portfolio sertifikasını diledikleri zaman sistem üzerinden yazdırabilmektedirler. İş ve üniversite başvurularında kullanılabilecek bir

de online paylaşım modülü bulunan sistem, kişisel bilgilerin güvenliğini korurken kullanıcının yabancı dildeki durumunu kurumların incelemesine sunma olanağı vermektedir.

INTESOL TURKEY

Küreselleşen dünyada ülkemizin rekabetçi gücünün artması için yabancı dil eğitiminin çok önemli olduğunu biliyoruz. İyi bir İngilizce eğitimi sunabilmeleri için İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinin de önemli olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultuda, kurumlarımızdaki öğretmenlerimizin tümüne uluslararası geçerliliği olan TESOL eğitimi sunmakla kalmıyor, ülkemiz öğretmenlerinin de bu eğitimden yararlanmaları için çalışıyoruz.

İngilizce öğretimi alanında tüm dünyada geçerli olan TESOL sertifika eğitimi konusunda en tanınmış kurumlardan biri olan Intesol Worldwide Türkiye’de YDS Academy Yabancı Dil Okulları tarafından temsil edilmektedir.

Intesol tarafından sunulan TESOL eğitimleri sayesinde mevcut İngilizce öğretmenleri ve öğretmen adayları, meslek hayatları boyunca en iyi İngilizce eğitimini vermek için ihtiyaç duyacakları donanımı edinmektedirler.

Eğitim, talep eden kurumlar için grup halinde yerinde verilebileceği gibi, online olarak gerek gruplar için gerekse bireyler için sunulabilmektedir.

MY OXFORD ENGLISH

500 yıllık tecrübesi ve yenilikçi vizyonunu bir araya getirerek My Oxford English’i yaratan Oxford University Press, İngilizce öğretimine yeni bir bakış açısı kazandırıyor.

Oxford Üniversitesi’nin tecrübesi ve alandaki bilgisi, gelenekselleşmiş akademik başarısı ve yenilikçi bakış açısı, online İngilizce kursu olan My Oxford English’in temellerini oluşturuyor. Oxford Üniversitesi’nin yayıncılık departmanı olan Oxford University Press, üniversitenin bilim, araştırma ve eğitimdeki mükemmeliyet hedeflerini My Oxford English ile ileriye taşıyor.

My Oxford English hızla gelişen dünyada, en kısa sürede, en geniş kapsamlı dil eğitimini sizlere sunmaktadır.

TEACHCAST WITH OXFORD

Oxford University Press ve Eleutian Technology, TeachCast with Oxford adında yenilikçi bir online öğretim platformu yarattı.

TeachCast with Oxford’un sundukları:

En çok satan içerik; TeachCast with Oxford’da Oxford’un en başarılı üç kitabı kullanılmaktadır; Çocuklar için Let’s Go, genç ve yetişkinler için Headway ve iş adamları için Business Venture.

Tam özellikli online öğrenme platformu; Dilediğin zaman, dilediğin yerde öğrenim imkânı sunan sınırsız aktivite tekrarı içeren etkileşimli tek başına çalışma modülleri, gelişip takip sistemi ve LMS (Öğrenme Yönetimi Sistemi) bireysel olarak öğrencilerin gelişimlerini takip etmesini sağlamaktadır.

Kaliteli, gerçek öğretmenlerle günlük canlı dersler; Amerika Birleşik Devletleri devlet ya da özel okullarında çalışabilecek lisanslı Eleutian öğretmenleri ile motive edici günlük canlı ders yayınları.

ANKARA YDS Academy

Adres: GMK Bulvarı Anıt İş Hanı Kat:7 No: 5 KIZILAY / ANKARA
Tel: +90 312 419 07 40
Fax: +90 312 231 58 99

BALIKESİR YDS Academy

Adres: Akıncılar Mahallesi Vasıfçınar Caddesi No: 69 BALIKESİR
Tel: +90 266 243 66 65
Fax: +90 266 243 66 35

BURSA YDS Academy

Adres: Altıparmak Cad. 2. Otel Sok. İ. Uluca İş Merkezi No: 2/2 OSMANGAZİ / BURSA
Tel: +90 224 221 13 08
Fax: +90 224 221 13 09

ÇANAKKALE YDS Academy

Adres: İsmet Paşa Mahallesi Aynalı Çeşme Sokak No: 34 17100 Merkez ÇANAKKALE
Tel: +90 286 214 43 43
Fax: +90 286 214 11 23

EDREMİT YDS Academy

Adres: Edremit Gazi İlyas Mahallesi Şafak Caddesi No: 19 (Zeybek Otel Arkası) EDREMİT
Tel: +90 266 374 41 49
Fax: +90 266 374 41 50

ESKİŞEHİR YDS Academy

Adres: İstiklal Mah. Reşadiye Cad. No.12 Kat:1-2-3 ODUNPAZARI / ESKİŞEHİR
Tel: +90 222 234 26 27
Fax: +90 222 230 10 30

İZMİR YDS Academy

Adres: 1374 Sokak No:18 Kat:2 Selvili İş merkezi ÇANKAYA/İZMİR
Tel: +90 232 482 10 11
Fax: +90 232 482 10 51

MANİSA YDS Academy

Adres: 1. Anafartalar Mahallesi Avni Gemicioğlu Caddesi No: 9/A (Endüstri Meslek Lisesi Karşısı) MANİSA
Tel: +90 236 239 89 55
Fax: +90 236 234 38 03

MERSİN YDS Academy

Adres: Güven evler Mahallesi Dumlupınar Caddesi Doğan Yıldız İş Sitesi A Blok Kat: 2 No: 20 Forum arkası,
Dershaneler Caddesi MERSİN
Tel: +90 324 327 23 33
Fax: +90 324 327 23 32

KADIKÖY YDS Academy

Adres: Söğütlüçeşme Caddesi Vahapbey Sokak Direkli İşhanı Kat: 2-3-4-5 | KADIKÖY/İSTANBUL
Tel: +90 0 (216) 349 12 00
Fax: +90 0 (216) 349 13 00

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

EĞİTİMİN KALKINMAYA ETKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	3560
TÜRKİYE'DE TÜKETİCİLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI (TRABZON İLİ ÖRNEĞİ)	3575
ŞEHİR PAZARLAMASINDA SOSYAL MEDYA KULLANIMI: 30 BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	3596
TÜRKİYE VE BALKAN ÜLKELERİNDE İŞSİZLİK SORUNU VE İŞSİZLİK SİGORTASI UYGULAMALARI	3611
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ KAMU KAYNAKLARINCA FİNANSMANINDA YENİ BİR YÖNTEM OLARAK PERFORMANSA DAYALI FİNANSMAN SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ	3629
IMF'İN DEĞİŞİM SÜRECİ: 2008 FİNANS KRİZİ SONRASI DÖNÜŞÜM VE YENİDEN YAPILANMA	3646
EURO BÖLGESİ BORÇ KRİZİ VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ	3661
ÜRÜN UZAYI YAKLAŞIMI GÖSTERGELERİ BAĞLAMINDA MEKÂNSAL BAĞIMLILIĞIN TÜRKİYE İBBS DÜZEY 2 BÖLGELERİ İÇİN SINANMASI	3673
MAKROEKONOMİK FAKTÖRLERİN FİNANSAL PERFORMANSA ETKİSİ: BORSA İSTANBUL FİRMALARI ÜZERİNE EKONOMETRİK BİR UYGULAMA	3685
EKONOMİK GELİŞMİŞLİK VE AR-GE HARCAMALARI: YÜKSELEN PİYASA EKONOMİLERİ ÜZERİNE PANEL EŞBÜTÜNLEŞME VE NEDENSELLİK ANALİZİ	3702
BENFORD KANUNU'NUN BORSA İSTANBUL'DA İŞLEM GÖREN ŞİRKETLERİN BİLANÇO KALEMLERİNE UYGULANMASI	3718
İŞSİZLİK OLASILIK MODELİ: VAN ÖRNEĞİ	3734
OTOMOBİL SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI ÜZERİNE BİR UYGULAMA	3741
BULANIK HEDEF PROGRAMLAMA TABANLI YÜKSEK DERECEDEKİ MOMENTLERLE BIST 30 ENDEKSİNDE PORTFÖY SEÇİMİ	3752
TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN STAJ DÖNEMİNDE MARUZ KALDIKLARI PSİKOLOJİK YILDIRMA DAVRANIŞLARI: KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA	3770
STRATEJİK İŞBİRLİKLERİ: SAĞLIK TURİZMİ KAPSAMINDA BİR İNCELEME	3781
MUHASEBE VERİLERİ VASITASIYLA İŞLETMENİN İNSAN SERMAYESİNİN ÖLÇÜLMESİ	3796
ALGILANAN KİŞİ-ÖRGÜT UYUMU VE İŞ TATMİNİNİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BANKA ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	3801
MİLLİ MÜCADELENİN FİNANSMANI	3814
MÜTAREKE DÖNEMİ İSTANBULUNDA EKONOMİ VE HAYAT PAHALILIĞI	3823
TÜRK MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN KÜRESEL REKABET GÜCÜ	3832
SAĞLIK KURULUŞLARINDAKİ ŞİDDETİ ÖNLEMELİK İÇİN EMPATİ İLE YAKLAŞMADA DRAMA YÖNTEMİNİN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI	3846
KAMU POLİTİKASI VE GÖNÜLLÜLÜK: KARAR AĞACI MODELİ İLE TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİNDE GÖNÜLLÜLÜK ANALİZİ	3856
15 TEMMUZ SÜRECİNİN TÜRK SİYASİ HAYATINA ETKİSİ	3867
THE IMPORTANCE OF PERCEIVED ENTERTAINMENT IN ADOPTION OF MOBILE MARKETING APPLICATIONS: A STUDY OF QR CODE APPLICATIONS	3893
BASEL III UZLAŞISI VE KREDİ KULLANIMINA ETKİLERİ	3904
THE RELATIONSHIP BETWEEN CONCENTRATION AND PROFITABILITY IN TURKISH BANKING SECTOR	3915
FİNANSAL PERFORMANS ÖLÇÜM ARACI OLARAK NAKİT AKIM ODAKLI FİNANSAL ANALİZ: İNŞAAT VE BAYINDIRLIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	3923
TÜRKİYE'DE BİR KAMU GELİRİ OLARAK HARÇ GELİRLERİNİN GELİŞİMİ: 1990-2015 DÖNEMİ	3935

A GLOBAL SUPPLY AND DISTRIBUTION MODEL	3943
FİRMALARIN LİKİTİDE YAPISININ ANALİZİ	3948
YETENEK GETİRİLERİ VE GELİR EŞİTSİZLİĞİ: YENİ EKONOMİ EKSENİNDEN KURUMSALCI BAKIŞ	3953
TÜRKİYE'DE UYGULANAN YATIRIM TEŞVİKLERİNİN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	3970
TÜRKİYE'DE KENTSEL ALTYAPI SİSTEMLERİNİN PLANLANMASI, YÖNETİLMESİ VE İŞLETİLMESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE BU SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	3990
ÇOK KATLI YAPI VE SİTELERDE ATIKSULARININ YENİDEN KULLANIMININ MALİYET ARAŞTIRMASI	3996
KAMU HİZMETLERİ VE FİNANSMANI AÇISINDAN TÜRKİYE'DE KAMU-ÖZEL İŞBİRLİKLERİ	4010
YÜKSELEN EKONOMİLERDE MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELERİN KARŞILAŞTIRILMASI	4204
SATISFACTION FOR WOMEN IN TURKISH ACADEMIA: DOES IT EXIST?	4216
THE EFFECTS OF TEEN CUSTOMERS' SHOPPING CONSCIOUSNESS ON THE TENDENCY OF GROUP PROMOTION PREFERENCE	4237
SAĞLIK ÇALIŞANLARINA YÖNELİK ŞİDDET: BİR KAMU HASTANESİNDEKİ ŞİDDET OLAYLARININ ARAŞTIRILMASI	4247
ELEKTRONİK TİCARETTE İNTERNET REKLAMCILIĞININ SATIN ALMA ÜZERİNE ETKİSİ: NAMİK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA	4256
20. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE SAVAŞ SUÇLARI KAVRAMI: ULUSLARARASI CEZA HUKUKU VE TÜRK HUKUKU AÇISINDAN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ	4273
EĞİTİMCİLERİN ÇEVRE BİLGİ DÜZEYLERİ ANALİZİ	4288
THE SPECIFIC CONDITIONS RELATED TO PRESCRIPTION IN THE TURKISH TAX LAW	4303
COMPARING THE SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS OF CONTEMPORARY TURKISH RELIGIOUS SCHOLAR WITH THAT OF SAID NURSI	4326
TURİZM PAZARLAMASI VE ELEKTRONİK TURİZM	4344
HAZIR GİYİM MODA REKLAMLARI VE ÇOCUK BEDENİNE YÖNELİK İMGESEL BASKI: KOTON ÖRNEĞİ	4368
YEREL BİR MARKANIN TASARIM İLE YENİDEN KONUMLANDIRILMASI: GÜLBİRLİK ROSENSE ÖRNEĞİ	4397
ISO/TS 16949 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNİN İŞLETME PERFORMANSINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ ...	4413
BİR TUTAM MUTLULUK KAÇ PARA EDER? ÜLKE GRUPLARI İTİBARIYLA DİNAMİK PANEL EŞİK MODELİ	4423
DOĞU AKDENİZ'İN TÜRKİYE'NİN ENERJİ TİCARET MERKEZİ OLMASINDA ROLÜ	4444
1980 SONRASI TÜRKİYE'DE KIRSAL YAPIDA TOPLUMSAL DEĞİŞME/EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ	4460
TÜRKİYE' DE EN BÜYÜK İLK 1000 SANAYİ KURULUŞUNDA BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI ÜZERİNE BİR SAHA ARAŞTIRMASI	4468
İMALAT SEKTÖRÜNDEKİ FİRMALARIN BİLGİ PAYLAŞIMI YAKLAŞIMI: ISO 1000 İŞLETMELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	4484
İKTİSATTA CİNSİYETÇİLİK: HOMO ECONOMICUS ERKEK MİDİR?	4499
WHY DID OPEC CHANGE IT'S OIL PRODUCTION POLICY?	4514
KREDİ DERECELENDİRME KURULUŞLARININ BORSA İSTANBUL ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	4529
OTTOMAN MONUMENTAL BUILDINGS IN THESSALONIKI ARCHITECTURAL HERITAGE	4542
NEO-LİBERAL DÖNEMDE TÜRKİYE'DE DOLAYLI REFAH REJİMİ UYGULAMALARI VE SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN DÖNÜŞÜMÜ	4552
İHRACATIN EKONOMİK VE POLİTİK BELİRLEYİCİLERİ: TÜRKİYE İÇİN VAR ANALİZİ UYGULAMASI	4571

AVRUPA’NIN GÜVENLİK VE SOSYAL İSTİKRARINA TÜRKİYE’NİN KATKISI: SİĞİNMACI SORUNU ÖRNEĞİ.....	4593
TÜRKİYE İLE AZERBAIJAN ENERJİ İLİŞKİLERİNİN STRATEJİK ORTAKLIĞA ETKİLERİ	4602
ORTADOĞU’DA TÜRK-AMERİKAN İLİŞKİLERİ: “ARAP BAHARI” SONRASI SURİYE ÖRNEĞİNDE ÇATIŞMA VE İŞBİRLİĞİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME	4616
KENTSEL ALTYAPI MODELLERİ VE BU MODELLERİN FARKLI SEKTÖRLER İÇİNDE KARŞILAŞTIRILMASI	4622
A REVIEW OF NEUROAESTHETICS RESEARCHES RELATED TO URBAN EXPERIENCE.....	4638
KÜRESELLEŞMENİN FIRSAT VE TEHDİTLERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	4653
GENÇ İŞSİZLİK SORUNU VE GENÇ İŞSİZLİKLE MÜCADELE POLİTİKALARINA GENEL BİR BAKIŞ	4673
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE FOSİL ENERJİ KAYNAKLARININ SON DURUMU VE KAYA GAZI	4686
ANALYZING THE RELATION BETWEEN ISLAMIC AND CONVENTIONAL FINANCIAL MARKETS WITH MS-VAR MODEL	4700
WHAT TO CALL THE RECENT RESEARCH OUTCOMES: DIVORCE RATES OR INDICATORS OF A PARADIGM SHIFT IN TURKISH FAMILIES?	4720
THE EFFECTS OF STRUCTURAL CHANGES AND REORGANIZATION ON EMPLOYEES AND PARTNERS IN INSTITUTES	4733
KADIN YOKSULLUĞUNU ÖNLEMEDE GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ: KADIN KOOPERATİFLERİ VE MİKRO KREDİ UYGULAMALARI	4738
THE ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ORGANIZATIONAL CYNICISM AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT: A STUDY IN PUBLIC EDUCATION SECTOR	4751
THE RELATIONSHIP BETWEEN ORGANIZATIONAL JUSTICE AND ORGANIZATIONAL CYNICISM: A STUDY ON BANKING AND FINANCE SECTOR EMPLOYEES	4762
MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	4773
NİTELİKLİ HİZMET ÇALIŞANLARININ BİREYSEL PERFORMANS ALGILARI VE KOÇLUĞA HAZIR BULUNUŞLUKLARI ÜZERİNDE ETKİLİ FAKTÖRLER	4784
YENİ ENDÜSTRİDE YENİLİKÇİLİĞİN VE GÜNCEL YÖNETİM YAKLAŞIMLARININ ÖNEMİ	4797
THE ROLE OF INTERNATIONAL STANDARDS, INTEGRATED MANAGEMENT SYSTEMS AND HIGH LEVEL STRUCTURE ON ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	4800
THE EFFECTS OF OPEN AND TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP STYLES ON PSYCHOLOGICAL CAPITAL ACCORDING TO SOCIAL EXCHANGE THEORY	4809
THE EFFECTS OF MANAGERIAL AND ORGANIZATIONAL SUPPORT ON WORKPLACE SPIRITUALITY AND PSYCHOLOGICAL OWNERSHIP.....	4817
İSLAMİ FİNANSAL PİYASALAR İLE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE BORSALARI ARASINDA GETİRİ VE VOLATİLİTE YAYILMA ETKİSİ	4821
KEYNESGİL SİSTEM’İN GELİŞMESİ VE GÜNÜMÜZ İÇİN GEÇERLİLİĞİ:	4847
BORSA İSTANBUL ZAYIF FORMDA ETKİN Mİ? MARKOV REJİM-DEĞİŞİM ADF BİRİM KÖK TESTİ YAKLAŞIMI	4880
TÜRKİYE’NİN 2023 YILI YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIM HEDEFLERİNİN İŞSİZLİĞE ETKİSİ.....	4892
SEÇİLMİŞ ÜLKE DENEYİMLERİ İÇİN AKTÜERYAL DENGELER ÖRNEKLERİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ	4913
ADVERGAME, REKLAM OYUNLARI UYGULAMALARI.....	4937
HASTANELERDE AYAKTAN VAKA BAŞI ÖDEME MODELİ: POLİKLİNİK MALİYETLERİ İLE GERİ ÖDEME FİYATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	4950
TIBBİ HİZMETLERDE DIŞ KAYNAKLARDAN YARARLANMA: MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME (MRG) TEKNOLOJİSİNİN EKONOMİK ANALİZİ	4960

HASTANE İŞLETMELERİNDE ETKİN İLAÇ STOK KONTROLÜ: PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ HASTANESİNDE BİR UYGULAMA	4970
BİREYSEL KARAR STİLLERİ VE YÖNETSEL DEĞER İLİŞKİSİ	4981
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE SOSYAL BİR MİSYON ÖRNEĞİ: SOSYAL GİRİŞİMCİLİK	4994
AKADEMİSYENLERİN DEĞERLERE GÖRE YÖNETİM ALGILARININ BAĞLI OLDUĞU FAKTÖRLER: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ	5004
TÜRKİYE'DE BANKA KREDİLERİ KANALININ ETKİNLİĞİ: KATILIM BANKALARI ÖRNEĞİ	5012
OKUN YASASININ GEÇERLİLİĞİ: TÜRKİYE'DEN AMPİRİK BULGULAR	5023
TÜRKİYE, AVRUPA BİRLİĞİ VE RUSYA ARASINDA İŞ ÇEVİRİMLERİ UYUMUNUN ANALİZİ	5038
ÜNİVERSİTELERDEKİ KISMİ ZAMANLI ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYONUNU OLUŞTURAN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ: SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA	5053
2018 YILINA KADAR AB DENİZYOLU TAŞIMACILIĞININ STRATEJİK HEDEFLERİ VE ÖNERİLERİNİN TÜRKİYE'YE YANSIMASI	5069
STRATEGY FORMATION PROCESS IN SOFTWARE ENTERPRISES CASE OF ISTANBUL.....	5082
LONG-TERM RELATIONSHIP BETWEEN INTERNET BANKING AND BANK PERFORMANCE IN EUROPE	5101
MÜLTECİ SORUNUNA NASIL BAKILDIĞINA İLİŞKİN BİR İNCELEME.....	5114
STRATEJİK GÖÇ YÖNETİMİ VE GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	5140
SAĞLIK HİZMETLERİNDE YENİDEN YAPILANMA VE SAĞLIK HİZMETLERİNDE ETKİNLİK	5147
TÜRKİYE TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE ULUSLARARASI REKABET	5158
TURİZM SEKTÖRÜNÜN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	5173
KÜRESELLEŞME AKIMININ TÜRKİYE'DEKİ KADIN İSTİHDAMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	5182
REKABET STRATEJİLERİ VE TÜRKİYE'NİN 1000 BÜYÜK KURULUŞUNDA ALAN ARATIRMASI*	5201
TÜRKİYE'DE EMİCİ HİJYEN ÜRÜN ATIKLARININ POTANSİYELİ VE ÇEVRE EKONOMİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	5214
NASIL BİR İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ ? ÇALIŞANLARIN TERCİHLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	5223
MARKA SADAKATİNİN TÜKETİCİLERİN SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA	5258
DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİNDE TURİZM ALGISI VE TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ STRATEJİLERİ	5285
PARA POLİTİKASI ARACI OLARAK FAİZ KORİDORUNUN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: ÖRNEK ÜLKE DENEYİMLERİ.....	5328
FIRAT KALKANI OPERASYONU, TERÖRLE MÜCADELE VE YENİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI.....	5346
MUSUL OPERASYONUNUN STRATEJİK ÖNEMİ ÜZERİNE.....	5350
POSTER BİLDİRİLER	5353
RISING POWERS AND GLOBALIZATION IN STRUCTURAL REALIST SENSE.....	5354
R PROGRAM PACKAGE DEVELOPMENT FOR DECOMPOSITION OF TIME SERIES COMPONENTS	5360
BORSA İSTANBUL'DA ETKİN PİYASA HİPOTEZİNİN BİRİM KÖK TESTLERİ İLE ANALİZİ: SEKTÖREL BAZDA BİR İNCELEME	5365
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KOMŞULUK POLİTİKASI KAPSAMINDA UYGULADIĞI DEMOKRASİ TESİSİNE YÖNELİK POLİTİKALAR.....	5375
SURVIVAL ANALYSIS AND THE METHODS USED FOR ASSESSMENT OF PROPORTIONAL HAZARD ASSUMPTION FOR COX REGRESSION MODEL	5384
YATIRIMCILAR AÇISINDAN SEKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ: TOPSİS YÖNTEMİ UYGULAMASI	5390

BAZI İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: GRİ İLİŞKİSEL ANALİZ (GİA) YÖNTEMİ	5400
FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	5410

TÜRKİYE İLE AZERBAIJAN ENERJİ İLİŞKİLERİNİN STRATEJİK ORTAKLIĞA ETKİLERİ

Doç.Dr. Zafer AKBAŞ
Düzce Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
zaferakbas@duzce.edu.tr

ÖZET

Azerbaycan Kafkaslar bölgesi içerisinde ekonomisi hızla büyüyen ve gelişen en önemli ülkelerden biridir. Günümüzde Azerbaycan'ın sahip olduğu bu enerji kaynakları Türkiye ile geliştirmiş olduğu ekonomik ve siyasal ilişkilerin neticesinde dünyaya açılmaktadır. Dünya enerji sektörünün önemli bir merkezi olarak kabul edilen Azerbaycan ile Türkiye arasında ki enerji ilişkileri artık tek boyutlu bir ilişkiden ziyade bir ortaklığa evrilmektedir. Özellikle enerji alanında son yıllarda gerçekleştirilen büyük projeler hem her iki ülkenin stratejik ortaklığına katkı sağlamakta hem de bölgesel siyaseti birlikte etkilemelerini sağlamaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye ve Azerbaycan'ın enerji alanındaki işbirliğine yönelik fırsat ve engellerin ortaya konulmasıdır. Anılan amaca ulaşmak için Türkiye ve Azerbaycan'ın ekonomik ve siyasal ilişkileri incelenmiş, her iki ülkenin gelecekteki enerji işbirliğine dair alternatiflerine mevcut durumla birlikte yer verilmiştir.

Türkiye'nin Ermenistan ve Rusya ile olan ilişkilerinin normalleşme süreci içerisinde olması iki ülke arasındaki karşılıklı güven ve dostluk üzerine kurulu ilişkiler için Azerbaycan'ın güvensizliğini artırırken, Dağlık Karabağ sorununda Türkiye'nin Azerbaycan'a koşulsuz desteği ise iki ülke arasındaki güveni artırmaktadır.

Çalışmada iki ülkenin stratejik ortak olarak hareket etmesi gerektiğine, mevcut işbirliğinin güven güvensizlik ikileminden arındırılarak artırılmasının her iki ülkenin çıkarlarına daha uygun olduğu sonucuna ulaşılmış olup; bunu desteklemek için ülkeler arası enerji alanındaki kazanımlardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enerji, Türkiye, Azerbaycan, Stratejik Ortaklık

Effects of Turkey and Azerbaijan Energy Relations on Strategic Partnership

Associate Professor. Zafer AKBAŞ
Düzce University, International Relations Department
zaferakbas@duzce.edu.tr

ABSTRACT

Azerbaijan Within the Caucasus region, the economy is one of the most important countries that are growing and developing rapidly. These energy sources, which Azerbaijan now possesses, are opening up to the world in the wake of economic and political relations developed with Turkey. The energy associations between Azerbaijan and Turkey, which are considered as an important center of the world energy sector, now evolve into a one-dimensional association and a far-reaching partnership. Especially in the field of energy sector, big projects realized in recent years both contribute to the strategic partnership of both countries and they also effect regional politics together.

The aim of this study is to present the opportunities and obstacles for cooperation between Turkey and Azerbaijan in the field of energy. The economic and political relations of Turkey and Azerbaijan have been examined in order to achieve the aim, and alternatives for future energy cooperation of the two countries have been considered with the current situation.

Although Turkey's relations with Armenia and Russia are in the process of normalization, while increasing the distrust of Azerbaijan for relations based on mutual trust and friendship between the two countries, The unconditional support of Turkey to Azerbaijan in the Nagorno-Karabakh conflict raises the confidence between the two countries.

In this study it was concluded that the two countries should act as a strategic partner and that increasing the existing co-operation by eliminating the confidence dilemma is better suited to the benefits of both countries; It has benefited from inter-country energy acquisitions to support it.

Key words: Energy, Turkey, Azerbaijan, Strategic Partnership

1.Giriş

Azerbaycan ve Türkiye arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkilerin temelini ortak tarihi köklere dayalı kardeşlik ve dostluk ilişkileri oluşturmaktadır. İki ülkedeki dil, din, ve ortak tarihi ve kültürel değerlerin benzerlik göstermesi iki ülke arasındaki ekonomik ve siyasal ilişkilerin gelişmesi ve güçlenmesi adına her zaman her iki ülke tarafından da bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Zaman zaman gerginlerin söz konusu olduğu iki ülke arasındaki ilişkilerin temelini oluşturan bu organik bağ ekonomik ve siyasal araçlarla geliştirilmediği sürece “tek millet iki devlet” düşüncesinin hayat bulması mümkün görülmemektedir.

Azerbaycan Kafkaslar bölgesi içerisinde ekonomisi hızla büyüyen ve gelişen en önemli ülkelerden biridir. Günümüzde Azerbaycan'ın sahip olduğu bu enerji kaynakları Türkiye ile geliştirmiş olduğu ekonomik ve siyasal ilişkilerin neticesinde dünyaya açılmaktadır. Dünya enerji sektörünün önemli bir merkezi olarak kabul edilen Azerbaycan ile Türkiye arasında ki enerji ilişkileri artık tek boyutlu bir ilişkiden ziyade bir ortaklığa evrilmektedir. Özellikle enerji alanında son yıllarda gerçekleştirilen büyük projeler hem her iki ülkenin stratejik ortaklığına katkı sağlamak hem de bölgesel siyaseti birlikte yönlendirmelerini sağlamaktadır.

Azerbaycan enerji politikalarının üç temel sacayağı olan enerji kaynaklarının işletilebilir bir hale getirilmesi, elde edilen enerji kaynaklarının dünyaya pazarlanabilmesi ve güvenli bir şekilde ithalatçı ülkelere ulaştırılması hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda ortaya çıkan enerji arz güvenliği sorunsalı bugün Türkiye ve Azerbaycan'ı ortak hareket etmeye zorlamaktadır. Bu doğrultuda atılan adımların başında şüphesiz Güney Gaz Koridoru'nun (GGK) bir kolu olan Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi (TANAP) gelmektedir. Bu proje ile hem enerji arz güvenliği büyük oranda sağlanmış olacaktır hem de iki ülke içinde enerji verimliliğinin artırılması mümkün olacaktır.

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye ve Azerbaycan'ın enerji alanındaki işbirliğine yönelik fırsat ve engellerin ortaya konulmasıdır. Anılan amaca ulaşmak için Türkiye ve Azerbaycan'ın ekonomik ve siyasal ilişkileri incelenmiş, her iki ülkenin gelecekteki enerji işbirliğine dair alternatiflerine mevcut durumla birlikte yer verilmiştir. Türkiye'nin Ermenistan ve Rusya ile olan ilişkilerinin normalleşme süreci içerisinde olması iki ülke arasındaki karşılıklı güven ve dostluk üzerine kurulu ilişkiler için Azerbaycan'ın güvensizliğini artırırken, Dağlık Karabağ sorununda Türkiye'nin Azerbaycan'a koşulsuz desteği ise iki ülke arasındaki güveni artırmaktadır. Çalışmada iki ülkenin stratejik ortak olarak hareket etmesi gerektiğine, mevcut işbirliğinin güven güvensizlik ikileminden arındırılarak artırılmasının her iki ülkenin de çıkarlarına daha uygun olduğu sonucuna ulaşılmış olup; bunu desteklemek için ülkeler arası enerji alanındaki kazanımlardan yararlanılmıştır.

2. Türkiye'nin Genel Enerji Görünümü ve Enerji Politikaları

Enerji, ülkeler açısından ekonomik büyüme ve kalkınma için sihirli bir formül niteliği taşımaktadır. Bu denli önemli bir faktör olan enerji; ülkelerin uluslararası ekonomi politik konumlarını ile birlikte dış politikalarını da etkilemektedir. Günümüzde Türkiye; kömür, petrol, gaz gibi fosil yakıtlar bakımından yeterli kaynağa sahip değildir. Ancak Türkiye'nin enerji kaynakları bakımından zengin kabul edilen coğrafyaya yakın olması ve dünya ortalaması üzerinde bir ekonomik büyüme gerçekleştirmesi Türkiye açısından enerji konumunu çift taraflı etkilemektedir. Özellikle ekonomik anlamda 2023 yılı hedeflerini gerçekleştirebilmesi için ihtiyaç duyulan en önemli üretim faktörü enerji olarak nitelendirilebilir. Bu hedeflere ulaşmak için her geçen gün yeni yatırımlar gerçekleştiren Türkiye'de enerjiye olan talep hızla artmakta, ancak buna karşılık enerji arzı aynı düzeyde artmamaktadır. Bu nedenle Türkiye'de mevcut enerji arzı enerji talebini karşılamamaktadır (Yavuz Tiftikçigil ve Yesevi: 2015: 17-18).

Türkiye'nin genel enerji görünümü belirleyebilmek adına elektrik, petrol, doğalgaz ve kömür üretimleri incelenmiştir. 2016 Yılı Haziran Ayı sonu itibarıyla elektrik üretiminin 131,3 milyar kWh, tüketiminin ise 133,8 milyar kWh olduğu tespit edilmiştir. Son yıllarda ekonomik anlamda ciddi gelişmeler gösteren Türkiye'de yıllık elektrik enerjisi tüketim artış hızı son 14 yılda ortalama %5,4 olarak gerçekleşmiştir. Elektrik üretimine ilişkin enerji görünümü Tablo 1.'de gösterilmiştir. Türkiye yıllık ham petrol üretiminde yıllara göre bir değişiklik olmamasına karşın doğal gaz üretiminde değişken bir seyir izlemektedir. 2016 Yılı Mayıs Ayı sonu itibarıyla 7,4 milyon varil ham petrol üretimine karşılık 170,4 milyon m³ doğal gaz üretimi gerçekleştirilmiştir. Ham petrol ve doğalgaz enerji görünümü Tablo 2.'de gösterilmiştir. 2016 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla kamu uhdesinde bulunan kömür rezervi ve üretim bilgilerine ilişkin enerji görünümü ise Tablo 3.'de gösterilmiştir (ETKB, 2016: 15-48).

Tablo 1. Yıllara Göre Elektrik Enerjisi Görünümü (GWh)

Yıllar	Üretim	İthalat	İhracat	Tüketim	Üretim Artış Oranı	Tüketim Artış Oranı
2002	129.400	3.588	435	132.553	5,4%	4,5%
2007	191.558	864	2.422	190.000	8,7%	8,8%
2011	229.395	4.556	3.645	230.306	8,6%	9,4%
2015	259.690	7.411	2.951	264.150	3,1%	2,7%
2016 Haziran Sonu	131.334	3.047	599	133.782		

Kaynak: ETKB, 2016**Tablo 2. Yıllara Göre Ham Petrol ve Doğal Gaz Enerji Görünümü**

Yıllar	Ham Petrol Üretimi (Milyon Varil)	TPAO Ham Petrol Üretimi (Milyon Varil)	Doğal Gaz Üretimi (Milyon m ³)	TPAO Doğal Gaz Üretimi (Milyon m ³)	Ham Petrol Tüketimi (Milyon ton)	Doğal Gaz Tüketimi (Milyon m ³)
2002	17,0	11,7	378,4	268,0	26,1	17.065
2007	14,8	10,3	893,1	421,5	27,7	34.600
2011	16,4	12,1	793,4	312,5	25,0	43.800
2015	17,5	11,5	398,7	165,7	27,2	47.999
2016 Mayıs Sonu	7,4	5	170,4	105,1	8,55*	21.202

*1 Ocak 2016-30 Nisan 2016 tarihleri arasında gerçekleşen ham petrol tüketim miktarıdır.

Kaynak: ETKB, 2016

Tablo 3. 2016 Yılı Haziran Ayı Sonu İtibarıyla Kamuya Ait Kömür Rezervi ve Üretim Bilgileri

	Kurum	Rezerv (milyon ton)	Üretim (milyon ton)
Linyit	TKİ	3.646	6,9
	EÜAŞ	8.508	7,1
	MTA	564	-
	TOPLAM	12.713	14
Taş Kömürü	TTK	1.299	0,47

Kaynak: ETKB, 2016

Enerjide dışa bağımlı olan Türkiye; enerji politikalarını dünya enerji sektörünün genel yapısını dikkate alarak şekillendirmektedir. Türkiye’de jeolojik ve doğal yapısının bir sonucu olarak linyit dışındaki fosil kaynakların rezervleri enerji üretimi açısından yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda fayda maliyet analizleri doğrultusunda linyit dışındaki kaynakların üretimleri de oldukça düşük seviyededir (Bayraç, 2009: 134). Türkiye’nin enerji arz – talep dengesi ile gelecek dönemlere ilişkin tahminler birlikte değerlendirildiğinde elektrik, petrol ve gaz gibi enerji türlerinde üretim – tüketim arasındaki fark giderek artmaktadır. Bu durum Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığını da giderek artırmaktadır. Eğer bu duruma ilişkin gerekli tedbirler alınmaz ise Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığı 2023 yılına gelindiğinde %80 civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir (İlbaş, 2014: 23).

Bir ülkenin sahip olduğu jeoekonomik kaynakları o ülkenin ekonomik ve politik gücünü etkilemektedir. Bu yönüyle jeoekonomik kaynakların yönetimi stratejik bir öneme sahiptir. Enerji kaynakları ise jeoekonomi kavramının en önemli bileşenini oluşturmaktadır. Bu nedenle gelişmiş ülkeler, enerji tüketimlerinin güvenliği ve alternatif arz kaynaklarına sahip olabilmek için çeşitli strateji ve politikalar geliştirmektedirler (Mutioğlu ve Özdemir, 2008: 99). Türkiye hem sahip olduğu kendi enerji kaynakları bakımından hem de transit geçişine aracılık ettiği enerji kaynakları bakımından gerek bu enerji kaynaklarının güvenliği açısından gerekse de bunların arz ve talep dengesi bakımından çıkarlarına uygun politikalar üretebildiği oranda enerjide dışa bağımlılıktan kurtulabilecektir. Türkiye’nin jeostratejik ve jeoekonomik konumu da bu yönde politikalar üretmeyi zorunlu kılmaktadır (Akbaş ve Karadağ, 2010: 55). Bu bağlamda Türkiye; yürüttüğü enerji politikalarını, pozitif bağımlılık esasında karşılıklı kazanımlar elde etmeye dönük, enerji arz ve talep güvenliğini dikkate alarak istikrarın bir aracı olarak uygulamaktadır. Bu kapsamda Türkiye gerek enerji üreticisi ülkelerle gerek enerji tüketici ülkeler ile çok taraflı fayda yaklaşımıyla yakın ilişkiler geliştirmeyi hedeflemektedir (ETKB, 2016: 75).

Türkiye 2010 yılından günümüze değin OECD ülkeleri arasında en yüksek enerji talep artış oranına sahip ülke konumundadır. Artan enerji talebini enerji ithalatı ile karşılamaya çalışan Türkiye için bu ithalat enerji güvenliği açısından da oldukça dikkat çekici bir husustur.

Bulunduğu bölge itibariyle ve hedeflediği büyüme oranları karşısında Türkiye açısından enerji arzının sektöre ugramaması oldukça önemlidir. Bu bağlamda Türkiye’de faaliyetlerini sürdüren enerji şirketleri çeşitli projelerin içerisinde yer almaktadırlar (Türkiye Petrolleri, 2016: 24).

Türkiye artan enerji talebini karşılayabilmek için atmış olduğu adımlardan en önemlisi nükleer enerji santrallerinin kurulması çalışmalarıdır. Her ne kadar nükleer enerjiye karşı çıkan görüşler var olsa da Ankara, enerji arz güvenliği ve kaynak çeşitliliği için nükleer enerji konusunda kararlıkla adımlar atmaya devam etmektedir. Çünkü artan enerji talebinin karşılanmasında temel yükü üstlenecek olan nükleer enerjinin ihmal edilmesi ciddi bir hata olacaktır. Bu kapsamda atılan ilk somut adım Rusya ile yapılan anlaşma gereği Rus şirketlerine Akkuyu’da dört ünitelik toplam 4800 MW kurulu gücünde bir nükleer santrali inşası ve işletmeleri için yer tahsis edilmesi olmuştur. Atılan ikinci somut adım ise Sinop’ta farklı bir modelde ikinci bir nükleer enerji santralinin Japonlar tarafından kurulmasıdır. Ayrıca 2023 öncesi faaliyetlerine başlaması amacıyla üçüncü bir santralin kurulması için gerekli görüşmeler sürdürülmektedir (Yazar, 2011: 67).

Türkiye’nin enerji politikalarının en önemli odak noktasını serbestleşme çabaları ile rekabetçi piyasa yapısı oluşturmaktadır. Enerji arz güvenliği, alternatif enerji kaynakları, kaynak çeşitliliği, yerli ve yenilenebilir kaynakların ekonomiye kazandırılması, sürdürülebilirlik, enerji piyasalarında serbestleşme ve enerji verimliliği gibi temellendirmelere dayanan Türkiye’nin enerji politikaları şu şekilde özetlenebilir (Albayrak, 2016: 1-5):

Kaynak çeşitliliğini sağlama noktasında yerli kaynaklara öncelik vermek

Enerji arzı içinde yenilenebilir enerji kaynaklarının payını arttırmak,

Enerji verimliliğini arttırmak,

Enerji sektöründe serbest piyasa koşullarının işlerlik kazanmasını sağlamak ve yatırım ortamını iyileştirmek,

Petrol ve doğal gaz alanlarında kaynak çeşitliliğini arttırmak

Enerjide ithalat kaynaklı doğabilecek muhtemel riskleri azaltacak her türlü tedbiri almak,

Jeopolitik konumun avantajlarından yararlanarak, enerji alanında bölgesel işbirliğini geliştirerek Türkiye’nin bir enerji üssü ve koridoru olmasını sağlamak,

Enerji ve doğal kaynaklar alanlarında çevre politikalarına uygun bir biçimde faaliyetleri yürütmek,

Doğal kaynakların ülke ekonomisine katkısını olabildiğince arttırmak,

Endüstriyel hammadde, metal ve metal dışı madenlerin üretimlerini arttırarak yurt içinde değerlendirilmesini sağlamak,

Maliyet, zaman ve miktar yönünden enerjiyi tüketiciler için erişilebilir hale getirmek

Türkiye'nin enerji arz güvenliği politikaları üç başlık altında toplanmaktadır. Bu politikaların ilkinin Türkiye'nin enerji kaynaklarını tedarik politikası oluştururken, ikincisi elektrik arz güvenliği politikası, üçüncüsünü ise Türkiye'nin küresel enerji güvenliği içerisindeki konumlanma politikası oluşturmaktadır. Tedarik politikası coğrafi avantajlarına bağlı olarak, öncelikli kabul edilen enerji kaynaklarına olan talep ve maliyet analizi ekseninde gelişmektedir. Bu politikanın temeli, yerli kaynakları optimal ölçekte kullanmak ve dışa bağımlılığa bağlı olarak tek bir kaynaktan enerji ithalatını minimize etme stratejisi oluşturmaktadır. Elektrik arz güvenliği politikası ise adeta ulusal enerji politikasının omurgasını oluşturmaktadır. Artan enerji talebin karşılanması, büyüme eğiliminin desteklenmesi ve elektrik piyasası içerisinde tolere edilebilir elektrik fiyatlarının oluşumunu içeren bu politika gelişmişlik düzeyi, refah seviyesi ve büyüme potansiyeline ilişkin göstergelerin de temelini oluşturmaktadır. Küresel enerji güvenliği içerisinde konumlanma noktasında Türkiye'nin jeopolitik konumu doğal bir rol almaktadır. Ancak bu doğal rolün etkili olması salt enerji alanındaki kaynak ve pazar ülkeler ile geliştirilen ilişkiler ve projelerle sağlanamayacağı, bu nedenle Türkiye'nin gerek ulusal gerek küresel enerji güvenliği alanında pro-aktif bir tutum almalıdır (Demir, 2010: 98-101).

Nitekim Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 27.10.2008 tarih ve 5359 sayılı ve 5.12.2008 ve 6036 sayılı yazıları dikkate alınarak Yüksek Planlama Kurulu tarafından hazırlanan "Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi"nde Türkiye'nin enerji arz güvenliğinin sağlanması amacıyla belirlemiş olduğu 2023 yılı hedefleri aşağıda sıralanmaktadır:

Elektrik üretiminde doğal gazın payını % 30'a indirmek;

Hidrolik enerji kaynaklarının tamamından faydalanmak;

Yenilenebilir enerji kaynaklarından azami derecede faydalanmak;

Yerli enerji kaynakları arasında yer alan linyitten azami seviyede faydalanmak;

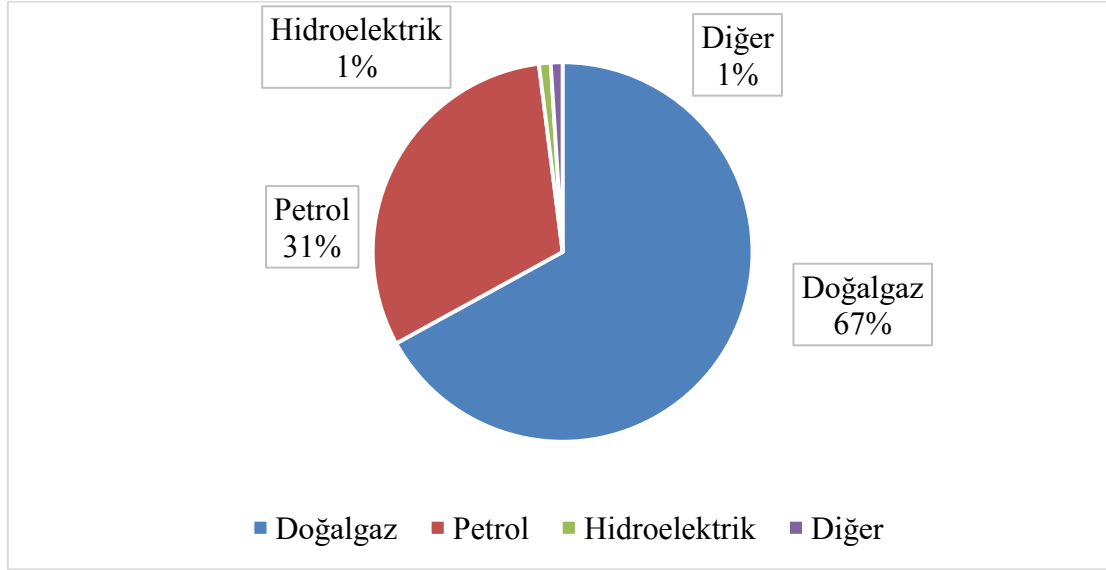
Yakıt çeşitliliğini arttırmak amacıyla nükleer enerjiyi arz portföyüne dâhil etmek.

3. Azerbaycan'ın Genel Enerji Görünümü ve Enerji Politikaları

19. yüzyılın ortalarından beri Hazar Bölgesi enerji ticareti açısından kilit rol oynamaktadır. Azerbaycan ise bağımsızlığını kazandıktan sonra bölgenin cazibe merkezi olmuştur. SSCB'nin dağılması itibariyle yeni devletlerin ortaya çıkması, bölgenin dünya petrol rezervleri arasında önemli bir konuma sahip olması gibi etkenler nedeniyle enerji arzına ihtiyaç duyan Rusya, ABD, İran, Çin ve Türkiye gibi bölgesel ve küresel aktörlerin enerji alanında ilgisini bu bölgeye çevirmiştir. Bugün enerji stratejilerinin temelini oluşturan enerji arz çeşitliliği bu bölgede petrol ve doğalgaz gibi zengin kaynakların varlığı önemli bir boyut kazanmaktadır. Özellikle enerji güvenliği konusunda enerjiye sahip ülkeler alıcı çeşitliliğini, ithalatçı ülkeler ise kaynak çeşitliliğini artırmak için bir dizi girişimlerde bulunmaktadır. Bu yönüyle Azerbaycan'ın da içerisinde bulunduğu Hazar Bölgesi'nde enerji politikaları bölgesel ve küresel aktörler tarafından enerji güvenliği ekseninde rekabet ve işbirliği çerçevesinde belirlenmektedir (Turan, 2010: 44-46).

Özellikle Avrupa ülkeleri için önemli bir petrol ve doğalgaz tedarikçisi olan Azerbaycan dünyanın en eski petrol üreten ülkelerinden biridir. Geleneksel olsa da üretken bir petrol üreticisi olan Azerbaycan aynı zamanda bir doğal gaz tedarikçisi olarak önemi saha geliştirme ve ihracat altyapısı genişletmek gibi etkenlerle gelecekte de artacaktır (EIA, http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/Azerbaijan/azerbaijan.pdf, Erişim Tarihi:09.11.2016).

Uluslararası Enerji Ajansı'nın 2016 verilerine göre; Azerbaycan birincil enerji tüketimi içerisinde %67'lik bir oranla en fazla doğalgaz yer alırken, petrol %31 ile ikinci sırada gelmektedir. Hidroelektrik ve diğer enerji kaynakları ise %1'erlik bir oranla birincil enerji tüketimi içerisinde oldukça küçük bir orana sahiptirler. Azerbaycan Birincil Enerji Tüketimi aşağıda grafik yardımıyla gösterilmektedir (EIA, http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/Azerbaijan/azerbaijan.pdf, Erişim Tarihi:09.11.2016).

Grafik 1: Azerbaycan 2016 Yılı Toplam Birincil Enerji Tüketimi

Kaynak: EIA, U.S. Energy Information Administration, http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/Azerbaijan/azerbaijan.pdf, Erişim Tarihi:09.11.2016

Uluslararası Enerji Ajansı'nın 2016 verilerine göre Azerbaycan'ın elektrik tüketimi bir önceki yıla göre 2014 yılında 21 milyar kilovat saat artmıştır (EIA, http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/Azerbaijan/azerbaijan.pdf, Erişim Tarihi:09.11.2016). Halihazırda Azerbaycan elektrik enerjisi sisteminin bünyesinde 13 ısı ve 15 hidroelektrik santrali faaliyet gösteriyor. Isı elektrik santrallerinin toplam proje gücü (MW ile) 5132 iken, su elektrik santrallerinin toplam proje gücü (MW ile) ise 1099.6'dır (Azar Enerji, http://www.azerenerji.gov.az/index.php?option=com_content&view=article&id=91&Itemid=112&lang=az, Erişim Tarihi:09.11.2016).

4. Türkiye Azerbaycan Enerji İlişkileri ve Stratejik Ortaklık

Azerbaycan'ın 20.yy'da Ermenistan tarafından işgal edilmesi, küresel aktörlerin bu konuda çifte standart uygulaması bölgesel barış ve güvenliği sekteye uğratmakta ve Dağlık Karabağ sorununun barış yoluyla çözülmesini geciktirirken, Ermenistan'ın işgalci tutumunu da teşvik etmektedir. Bu konuda şüphesiz kadim kardeş olarak Azerbaycan'ın en büyük destekçisi Türkiye olmuştur. 1993 yılında sınır kapılarını resmen Ermenistan'a kapatan Türkiye; her ortamda konuyu gündeme taşımış olup Ermenistan'ı uluslararası hukuka uygun hareket etmeye zorlamıştır (Aslanov, 2012: 9). Türkiye'nin küresel aktörlere rağmen bu işgal karşısında Azerbaycan'ın yanında yer alması ve sınır kapılarını Ermenistan'a kapatması her iki ülkenin dost ve müttefik olduğunu göstermektedir. O günden bugüne değin gelişen ve artan ticari ilişkiler ve son zamanlarda gerçekleştirilen devasa enerji yatırımları her iki ülkenin

dost ve müttefik ülke olmanın yanı sıra, ikili ilişkilerin stratejik ortaklığa evrilmesine de katkı sağlamıştır.

Karşılıklı gelişen politik ve ekonomik ilişkiler, Türkiye ve Azerbaycan'ı bölgesel jeopolitiğin temel aktörü haline dönüşmelerinde önemli etkene sahiptir. Bu ilişkilerin gelişmesinde ve bölgesel ve küresel aktör olunmasında en önemli etkenlerden biri de şüphesiz iki ülke arasında gerçekleştirilen enerji yatırımlarıdır. Azerbaycan'ın aktif katılımı neticesinde iki ülke arasında ciddi enerji yatırımları gerçekleştirilmiştir. Bugün Azerbaycan özellikle Türkiye'den geçen petrol ve doğalgaz boru hatları sayesinde hem sahip olduğu enerji kaynaklarını dünya piyasasına pazarlamakta hem de Asya'nın doğal kaynaklarının taşındığı transit geçiş noktası olma özelliğini taşımaktadır. Bu yönüyle Azerbaycan ve Türkiye arasındaki küresel enerji projeleri her iki ülkenin Avrupa'nın enerji güvenliğinin temel aktörleri olmasına neden olmaktadır (Aslanov, 2012: 11).

Türkiye ile Azerbaycan arasında enerji alanında gerçekleştirilen ilk yatırımlardan olan Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (BTC HPBH veya BTC) projesi için 1992 yılında başlayan görüşmeler uzun ve sancılı bir dönemin ardından nihayet 2005 yılında tamamlanmış ve ilk petrol SOCAR tarafından hatta pompalanmıştır. BTC projesinin hayat bulması sonraki yıllarda yapılacak olan bölgesel enerji yatırımları için önayak olması açısından önemlidir. Enerji güvenliği açısından kritik öneme sahip olan BTC, Azerbaycan petrolünün Türkiye üzerinden güvenli bir biçimde uluslararası piyasaya taşınmasını sağlamaktadır (Ener ve Ahmedov, 2008: 7-8). Azerbaycan enerji politikalarının bir ayağını oluşturan petrol ve doğalgazın güvenli bir şekilde uluslararası piyasalara ulaştırılması bakımından oldukça önemli olan bu proje aynı zamanda Türkiye açısından da bir hayli önemlidir. Özellikle Türkiye açısından ekonomik değeri olduğu kadar, stratejik ve çevresel faktörler nedeniyle de büyük önem taşımaktadır. İhtiyaç duyduğu petrolün büyük bir kısmını ihraç eden Türkiye'nin bu projeye ulusal petrol kuruluşu olan TPAO ile hissedar olması gerek enerji güvenliği açısından gerekse ekonomik çıkarları açısından çok önemlidir. Bu boru hattının Türkiye'den geçmesi şüphesiz Azerbaycan ile olan ilişkileri kuvvetlendirecektir. Türkiye açısından bir diğer önemi ise Boğazların petrol yüklü tanker trafiği nedeniyle maruz kaldığı tehlikenin minimize edilecek olmasıdır (Pamir, 2004: 5-7).

Türkiye'nin bu projeden sağlayacağı dolaylı kazançlar bir tarafa bırakılacak olursa, Türkiye sadece "geçiş vergisi ve işletmecilik hizmetleri" karşılığında ciddi ekonomik kazanç elde etmektedir. Projenin ilk 16 yılı elde edilen ekonomik gelir 140 milyon \$ ile başlayıp bugün itibarıyla 200 milyon \$ seviyelerine ulaşmış bulunmaktadır. Projenin 17.- 40. yılları arasında ise taşınacak kapasiteye de bağlı olarak 200 milyon \$ seviyelerinde bir kazanç ile başlayıp 300 milyon \$ seviyesine çıkması hedeflenmektedir. Ayrıca Türkiye, yatırım bir ortağı olarak çeşitli ek kazançlar içinde hak sahibi konumundadır. Bunun yanı sıra BTC, Türkiye'nin bölge ülkeleri içerisindeki mevcut stratejik önemini artıran bir proje olarak kabul edilmektedir. Çünkü Batı'nın en fazla önem verdiği konulardan biri olan "enerji arz güvenliği" konusu Türkiye'nin bölgedeki enerji kaynaklarını güvenli ve istikrarlı bir biçimde taşıyacak ülke olması bu projenin önemini artırmaktadır. Bu sayede Türkiye enerji nakli

konusunda “Doğu-Batı Enerji Koridoru”nu oluşturmayı garantilemiş olmaktadır (BTC HPBH Proje Direktörlüğü, <http://www.btc.com.tr/proje.html>, Erişim Tarihi: 09.11.2016).

Enerji arz güvenliğini sağlamak için geliştirilen bir diğer önemli proje Güney Gaz Koridoru (GGK)'dur. Azerbaycan'ın Şah Deniz bölgesinden çıkarılan doğalgazın Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınmasını öngören proje ile Avrupa enerjide Rusya'ya olan bağımlılığını önemli ölçüde azaltacaktır. Bölgenin enerji kaynaklarının doğrudan Avrupa'ya taşınmasını sağlayacak olan ilk enerji nakil hattı GGK'nın önemli bir parçası şüphesiz Azerbaycan ile Türkiye arasında gerçekleştirilen Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP)'dır. Bununla birlikte yine Şah Deniz bölgesinin doğalgazını Türkiye sınırından Avrupa'ya taşıyacak olan Trans Adriyatik Boru Hattı Projesi (TAP) Türkiye açısından önem arz etmektedir. Bu projeler neticesinde Türkiye bir enerji koridoru ülkesi olarak jeopolitik önemini artırırken, AB ülkeleri için ise yeni alternatif güzergâhları oluşturularak enerji arz güvenliğine olumlu katkılar sağlamaktadır (Karagöl ve Kaya, 2014: 8). Azerbaycan ile Türkiye arasında gerçekleştirilen enerji yatırımlarının ilave olarak yapılan yeni yatırım TANAP ile iki ülke arasında ki ilişkileri daha da geliştirme amacına katkı sunulmaktadır. TANAP projesi Türkiye'nin enerji koridoru olma özelliğine önemli katkılar sunmaktadır (Erdağ, 2013: 867).

Bugün Türkiye ve Azerbaycan'ı stratejik ortak olma yolunda zorunlu kılan en önemli etkenlerden biri Azerbaycan'ın sahip olduğu enerji kaynaklarını dış dünyaya pazarlama arzusu ile Türkiye'nin bölgede merkez aktör olmak için izlediği siyasettir. Bu kapsamda her iki ülkenin çıkarları doğrultusunda birlikte hareket etmesi, kardeşlik temelli uluslararası bir ortaklığı gerektirmektedir. Türkiye'nin bölgede merkez ve dengeleyici güç olma siyaseti, Azerbaycan'ın enerji kaynaklarını uluslararası pazarlara ulaştırma arzusu, Türkiye'nin Azerbaycan ekonomisinin sektörel çeşitlilik politikasını desteklenmesi gibi konularda Azerbaycan ile Türkiye'nin ortak hareket etmesi, yenedünya düzeninde iki ülkenin ortak bir güç olma hedefine önemli katkılar sağlayacaktır (Karagöl, 2014).

İki ülke arasında imzalanan antlaşmalar askeri eğitim, askeri yardım, silah ve mühimmat satışı, ortak silah üretimi gibi askeri işbirliğinin çeşitli alanlarını kapsarken, her iki ülkenin henüz istenen düzeyde geniş kapsamlı bir savunma anlaşması imzalamamış olması stratejik olarak her iki ülke için ciddi bir yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Bölgenin sahip olduğu kaynaklar ve jeopolitik önemi dikkate alındığında her iki ülkenin bölgede merkez aktör olmasını istemeyen küresel aktörlerin varlığı elbette her zaman söz konusu olacaktır. Ancak tüm bunlara rağmen her iki ülkenin savunma alanında anlaşmalar imzalaması hem bölgesel hem küresel güvenlik sorunlarını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu bağlamda her iki ülkenin stratejik ortak olarak hareket etmesi, yaşanacak olası engelleri rahatlıkla aşmalarına katkı sağlayacaktır. Ayrıca böylesi bir anlaşma her iki ülkenin bölgesel aktör olmalarına da katkı sağlayacaktır. Özellikle Ermenistan gibi küresel aktörlerin desteğini alan bölgesel aktörlerin Türkiye ve Azerbaycan'a karşı izlediği askeri ve güvenlik politikalarının yeniden düzenlenmesine de neden olacaktır. Bu kapsamda güvenlik ve savunma alanları için yeterli olmasa da İki ülke arasında 16.08.2010 tarihinde “Azerbaycan ve Türkiye Arasında Stratejik

İşbirliği Ve Karşılıklı Yardım Hakkında” anlaşma imzalanmıştır. Taraflar arasında güvenlik alanında işbirliğinin genel çerçevesi hazırlayan sözleşme Aralık 2010 tarihinde Azerbaycan Milli Meclisi’nde, Mart 2011 tarihinde ise TBMM’de onaylanmıştır (Cabbarlı, 2013).

Ortak mirasa sahip olan iki ülke arasında politika ve enerji ilişkilerinde birtakım boşluklar bulunmaktadır. Esasen Türkiye ile Azerbaycan arasında ki politik, askeri ve ekonomik ilişkileri son 20 yılda hızla gelişme gösterse de askeri ve politik ilişkiler istenilen düzeyde gerçekleşmemektedir. Buna mukabil ikili ilişkiler daha çok enerji ve ticaret sahasında gelişmekte ve diğer ilişkilerin seyrini etkileme gücüne sahip olmaktadır. Bilhassa enerji alanındaki ilişkiler ön plana çıktıklarında her iki devlet ortak kültür, tek millet iki devlet, dostluk, kardeşlik gibi soyut etkenlerle karar vermek yerine karşılıklı çıkarlarını göz önünde bulundurmakta ve rasyonel tercih teorisine uygun hareket ederek stratejik ortaklığın gerektirdiklerini yapmaktadırlar (Rzayeva, 2012: 105).

5.Sonuç

Ermenistan ile Türkiye arasında yaşanan problemlerin çözülmesine adına ilişkileri yumuşatan ve sınır kapılarını açabileceğini dile getiren Türkiye’ye karşı Azerbaycan yönetimi ve halkı tepki göstermiş, bunun karşısında Türkiye tarafından Dağlık Karabağ sorunu çözümlenmeden kapıların açılmayacağı garantisini Azerbaycan’a verilmiştir. Zaman zaman ikili ilişkilerde küçük krizler yaşansa da iki ülke sahip oldukları ortak tarihi ve kültürel bağlar yardımıyla ve stratejik hareket ederek ilişkilerin normalleşmesini sağlamaktadırlar. Özellikle ikili ilişkilerin gelişmesinde Türkiye’nin her zaman ve her ortamda Dağlık Karabağ işgalinin uluslararası hukuka aykırı olduğunu, Ermenistan’ın işgalci bir tutum takındığını küresel ve bölgesel aktörlere rağmen dile getirmesi Azerbaycan ile olan ilişkileri güçlendirmektedir.

Türkiye ile Azerbaycan arasında var olan siyasi ve ekonomik ilişkilerin temelini tek millet anlayışı çerçevesinde gelişen kardeşlik ve dostluk ilişkileri oluştururken, bu ilişkiler ekonomik, siyasi ve askeri ilişkilerle desteklenmediği sürece ortak tarihi ve kültürel değerlerin oluşturduğu bir ilişkiden ötesine geçemeyeceği gibi istenilen düzeyde bir stratejik ortaklığa da evrilemeyecektir. İki ülke arasındaki ilişkiler günümüzde salt ortak tarihi mirasa ve kültürel değerlere sahip olmanın getirdiği bağların yanı sıra uluslararası karşılıklı çıkarları koruyan ve gözetilen çok boyutlu ve stratejik ortaklığa dönüşme çabası içerisinde. Elbette iki ülke arasındaki mevcut ilişkilerin bu denli gelişmesindeki ve iki ülkenin stratejik ortak olarak hareket etmesindeki en önemli itici güç ekonomik ilişkiler ve bu bağlamda gelişen devasa enerji yatırımları olmuştur.

Azerbaycan’ın bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte kavim kardeş ülke olarak Türkiye Azerbaycan’ın kalkınması için ciddi yatırımlar yapmış ve Azerbaycan’ı her zaman kardeş ülke olarak desteklemiştir. Bu doğrultuda bugün Azerbaycan’ın birçok bölgesinde sağlıktan eğitime, enerji sektöründen inşaat sektörüne, turizmden ticarete ve tarıma varıncaya değin birçok Türkiye menşeli şirketler faaliyetlerini yüksek cirolar elde ederek yürütmektedirler. Bağımsızlıktan bugüne bu denli büyük ekonomik ilişkilerin, devasa enerji yatırımlarının

varlığı her iki ülkenin dost ve müttefik olduğunu göstermekle birlikte, ikili ilişkilerin stratejik ortaklığa evrilmesine de olumlu katkılar sağlamıştır.

Bugün Türkiye ile Azerbaycan arasında gerçekleştirilen Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı projesi (BTC) ile Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) gibi projeler sayesinde iki ülke arasında; jeopolitik konumun sağladığı avantajları da kullanarak hem bölgesel hem de küresel aktör olma yolunda atılmış en önemli adımlardır. Bölgesel rekabet politikaları ekseninde Türkiye ve Azerbaycan'ın stratejik ortak olarak hareket etmesi her iki ülkenin çıkarınıdır. Böylelikle Azerbaycan sahip olduğu enerji kaynaklarını güvenli bir şekilde yeni pazarlara ulaştıracak, Türkiye ise Hazar Bölgesi ile Avrupa arasında enerji koridoru rolünü üstlenecektir. Bu nedenle iki ülkenin ulusal ve uluslararası çıkarlarının bir gereği olarak, duygusal ilişkilerin yanı sıra stratejik ortaklığın gerektirdiği şekilde hareket etmek zorundadırlar.

KAYNAKÇA

Akbaş, Z. ve Karadağ, A. (2010). Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Enerji Sektörü, İ.Hakkı Eraslan (Ed.) “Enerji Kaynaklarının Stratejik Önemi Uluslararası Güvenliğe ve Türk Dış Politikasına Yansımaları ve Türkiye Açısından Fırsatlar ve Tehditler”, (s. 43-64), İstanbul: URAK Yayınları.

Albayrak, B. (2016). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2016 Yılı Bütçe Sunumu

Aslanov, E. (2012). Azerbaycan-Türkiye: Dostluk, Kardeşlik Ve Strateji Ortaklık, Cavid Veliyev, vd. (Ed.), “Azerbaycan-Türkiye: Dostluk, Kardeşlik Ve Strateji Ortaklık”, (s. 9-12), Ankara: Berikan Yayınevi.

Azar Enerji, Erişim Tarihi: 09.11.2016, http://www.azerenerji.gov.az/index.php?option=com_content&view=article&id=91&Itemid=112&lang=az

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Proje Direktörlüğü, Erişim Tarihi: 09.11.2016, <http://www.btc.com.tr/proje.html>

Bayraç, H.N. (2009). “Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye: Petrol ve Doğal gaz Kaynakları Açısından Bir Karşılaştırma”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, s. 115-142.

Cabbarlı, H. (2013). “Azerbaycan Ve Türkiye'nin Askeri İşbirliği Ve Güvenlik Politikası”, Erişim Tarihi: 10.11.2016, <http://politikaakademisi.org/2013/12/18/azerbaycan-ve-turkiyenin-askeri-isbirligi-ve-guvenlik-politikasi/>

Demir M. F. (2010). Enerji Oyunu, Ayrım Yayınları

EIA, U.S. Energy Information Administration, “Country Analysis Brief: Azerbaijan 2016”, Erişim Tarihi: 09.11.2016, http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/Azerbaijan/azerbaijan.pdf

ENER, M. ve Ahmedov, O. (2008). “Türkiye-Azerbaycan Petrol-Doğalgaz Boru Hattı Projelerinin Ülke Ekonomileri Ve Avrupa Birliği Açısından Önemi”, 2. Ulusal İktisat Kongresi, 20-22 Şubat 2008, Erişim Tarihi: 09.11.2016, http://debis.deu.edu.tr/userweb/iibf_kongre/dosyalar/ener.pdf

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, (2016). “Dünya ve Ülkemiz Enerji ve Tabii Kaynaklar Görünümü”, Sayı 13, Erişim Tarihi: 29.10.2016, http://www.enerji.gov.tr/File/?path=ROOT%2f1%2fDocuments%2fEnerji%20ve%20Tabii%20Kaynaklar%20G%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCm%C3%BC%2fSayi_13.pdf

Erdağ, R. (2013). “Anadolu Geçişli Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP)’nin Küresel Enerji Politikalarına Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme”, *The Journal of Social Science Studies*, 6 (3), s. 867-877

İlbaş, M. (2014). Enerji-Politik Dünya ve Türkiye, Ankara: Berikan Yayınevi

Karagöl, E. T. (2014). “Ezeli dostluktan stratejik ortaklığa: Azerbaycan ve Türkiye”, *Yenişafak Gazetesi*, Erişim Tarihi: 10.11.2016, <http://www.yenisafak.com/yazarlar/erdaltanaskaragol/ezeli-dostluktan-stratejik-ortakliga-azerbaycan-ve-turkiye-56816>

Karagöl, E. T. ve Kaya, S. (2014). Enerji Arz Güvenliği Ve Güney Gaz Koridoru (GGK), İstanbul: SETA.

Mutioğlu, H. ve Özdemir, A. (2008). “Küreselleşmenin Jeoekonomi ve Enerji Politikalarına Etkisi”, *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Yıl 6, Sayı 11, s: 99- 112.

Pamir, N. (2004 Nisan). “Bakü-Tiflis-Ceyhan Boruhattı’nda Son Durum”, *Panorama Dergisi*, Sayı:03, ss. 1-9

Rzayeva, G. (2012). Azerbaycan-Türkiye: Dostluk, Kardeşlik Ve Strateji Ortaklık”, Cavid Veliyev, vd., (Ed.), “Azerbaycan-Türkiye Enerji İlişkileri: Tehditler Ve Perspektifler” (s. 105-120), Ankara: Berikan Yayınevi

Turan, A. P. (2010). “Hazar Havzası’nda Enerji Diplomasisi”, *Bilge Strateji*, Cilt 2, Sayı 2, s. 43-72

Türkiye Petrolleri, Mayıs 2016 Ham Petrol ve Doğalgaz Sektör Raporu, Erişim Tarihi: 27.10.2016, http://www.enerji.gov.tr/File/?path=ROOT%2f1%2fDocuments%2fSekt%C3%B6r%20Raporu%2fFTP_HAM_PETROL-DOGAL_GAZ_SEKTOR_RAPORU_2015.pdf

Yavuz Tiftikçigil, B. ve Yesevi, Ç.G. (2015). Türkiye’nin Enerji Görünümü Stratejiler ve İlişkiler, İstanbul: Derin Yayınları.

Yazar, Yusuf (2011). Enerji İlişkileri Bağlamında Türkiye ve Orta Asya Ülkeleri, Ankara: Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları